

Intryck uttryck avtryck – barns relation till omvärlden
Omsorgsfull pedagogik i en föränderlig omvärld

Förskolan Skattkistan
projektsammanställning läsåret 2020 2021

Inledning

Under läsåret 20/21 har alla förskolor i område nord arbetat med projektet Intryck uttryck avtryck-barns relation till omvärlden. Vi kom fram till denna projektrubrik genom att varje förskola fick ta del av de andra förskolornas tankar via en tankekarta som fylldes på succesivt.

Förskolan har ett ansvar att skapa möten med omvärlden för barnen, både inne och ute. Vi lär i relation till varandra och i mötet med omvärlden.

Skattkistan har arbetat fram ett arbetssätt i hela huset där karaktärer återkommer i projektstart och storsamlingar under hela året. Vid projektuppstarten mötte barnen karaktärerna fröet och masken och fick var sin tulpanlök att odla i förskolans gemensamma kolonilott. Detta har följt med barnen under hela året. Barnen har rört sig mellan fantasi och verklighet i sitt utforskande av omvärlden. Frågor som barnen har ställt sig är; vad ska det bli, hur känns det och hur ser det ut? Det har blivit en lekfull ingång till naturvetenskap.

Litteratur och reflektion pedagogerna emellan har bidragit till nya insikter om hur barn lär och hur barn med hjälp av lärmiljöer och uttrycksformer i projektet hittar sin ingång i att lära. Vi ser en glädje hos pedagogerna där de flätar samman olika ingångar för barnen, som tex drama, skapande och berättande.

"Masken och fröet hjälper varandra om och om igen. När masken bajsar jord då blir fröet glad och när fröet tappar löv då kan masken äta och de blir jord."

Vi har samlat våra processer i en gemensam projektsammanfattning.

Varmt välkommen att ta del av våra berättelser.

Katarina Bly och Lena Edholm rektorer

Kinna Segerstig pedagogista

Innehåll

Inledning	2
Projektets syfte	4
Hur kan träden vakna - Pärlan	5
Förvandling och växtkraft - Rubinen	15
Det går runt, runt - Diamanten	25
Sammanfattning	40
Referenslista	41
.....	42

Projektets syfte

Vårt syfte är att utforska omvärlden för en hållbar framtid i ett lustfyllt lärande.

Det vill vi göra genom att:

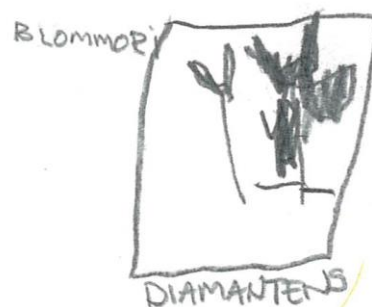
Möta omvärlden via natur, teknik och matematik.

Fördjupa vårt sätt att reflektera tillsammans med barnen.

Utmana barnen i deras utforskande om hur saker fungerar och hänger ihop.

Arbetet både analogt och digitalt.

Använda vår kolonilott till ett lustfyllt lärande.

VÅRA LÄDOR PÅ KOLONILOTTEN

Hur kan träden vakna - Pärlan

Inledning

Boken "Lilla frö" fick bli utgångspunkten för vårt projekt under höstterminen. Bilder från boken placerades i våra miljöer och vi använde projektorn för att skapa olika upplevelsemiljöer. Vi skapade även en lekmiljö med kolonilotten på hemvisten. Vi planerade att tillverka de två huvudkaraktärerna i boken (masken och fröet) så att de skulle kunna följa oss och vara en röd tråd i undervisningen. De fick vara med i våra egenskrivna sånger för att väcka nyfikenhet och intresse samtidigt som de gav barnen språkliga utmaningar. I sångerna fanns även läslyftet i fokus, d.v.s. matematiska begrepp. Sång, musik och drama skapar delaktighet, gemenskap, glädje och språkutveckling och just sången får ta stor plats på Pärlan. I alla våra aktiviteter och situationer under dagen använder vi även tecken som stöd.

Vi skapar möten

I inbjudan till introduktionen bad vi vårdnadshavarna att berätta om sitt barns intressen. Utifrån detta skapade vi några av de miljöer vi startade med. Under introduktionen fick vårdnadshavarna tillsammans med barnen måla och dekorera personliga burkar som senare använts på olika sätt i våra miljöer, till exempel trumma på, bygga med, lägga saker i, bära runt och jämföra. Våra gemensamma upplevelser med lek, sång och närvarande pedagoger har bidragit till samspel och kommunikation. Några av platserna fångade barnens intresse extra mycket och blev naturliga samlingsplatser. Exempel på dessa är sandbordet vid gungorna, griffeltavlan på gården, bilen och köksmiljön inne. Barnen iakttog varandra och oss pedagoger, härmade gester, rörelser och ord och samspelade via tittut-lek.

"de behöver något att samlas runt för att skapa relationer" (Pärlans arbetslag 2020).

Projektet växer fram tillsammans med barn vårdnadshavare och pedagoger

Tidigt under hösten hade vi en gemensam projektuppstart på förskolan där barnen fick möta karaktärerna ur boken. Då fick barnen med sig varsin lök att undersöka och sedan plantera på kolonilotten. Vårdnadshavarna fick en möjlighet att bli delaktiga i projektet genom att gå en upplevelsepromenad på vårt föräldramöte. De fick möta karaktärerna och lämnade ett avtryck till barnen genom att skapa skyltar och plantera frön.

Vårdnadshavarna har kunnat följa vårt projekt via vår lärplattform där vi beskriver vårt arbete med text och bilder kopplat till projektets syfte och läroplanen.

Lärplattformen har spelat en ännu viktigare roll i kontakten med vårdnadshavarna i år på grund av pandemin.

Masken kryper här i vårt land. Hej lilla masken! Gräver långa gångar minsann. Hej lilla masken! Den kryper och gräver så mycket den kan, och tittar upp till oss ibland! Hej!

Det var en lång/stor mask och ett litet litet frö
Det var en lång/stor mask och ett litet litet frö
De träffade varann i vårt trädgårdsland
Men vet du vad som hände en dag. Jo:
Fröet växte upp och blev en blomma med blad.
Och det blev en stor blomma och en liten liten mask.
Det blev en stor blomma och en liten liten mask.

Sång och musik med hjälp av projektorn har bidragit till att skapa sammanhållning och relationer. Det har med andra ord funnits många olika vägar in i projektet. I en av de sånger vi skapat hamnar begrepp som stor, liten, lång, kort i fokus. Begreppen förändras kopplat till vad det står i relation. Vi har även satt upp bilder på olika föremål där begreppen tydliggörs. I vår miljö finns mycket som uppmuntrar barnen att ta till sig matematiska begrepp. Att barnen visar förståelse för dessa begrepp ser vi i leken och aktiviteter.

”Många matematiska begrepp är relativa vilket kräver att relationer mellan begreppen synliggörs.” (Att få grepp om begrepp i matematik, Lärportalen, Skolverket)

Nya miljöer på pärlan

Utifrån projektet, läslýftet, studiebesök, litteratur och våra egna reflektionsdiskussioner förändrade vi våra miljöer. Vi ville ge barnen upplevelser av olika slag: känna på, låtsas vara, frakta, förflytta, stapla, bygga, rasa, rulla, gömma, musicera, förflytta sig. Vi ville erbjuda tillfällen till samspel och kommunikation runt matematiska begrepp. Vi ordnade också ytterligare en plats för projicering. Vår upplevelse är att miljöerna är öppna och stödjer barnen i deras utforskande och att vi är närvarande för att fånga upp och utmana barnens tankar vidare. Det finns en medvetenhet i valet av material så att barnen utmanas i samspelet med varandra och pedagogerna. Det finns även tydliga kopplingar till projektet. I boken "De yngsta barnen och undervisningen" (Edlund, L., 2020, kap.8) fick vi inspiration till att förändra våra miljöer.

Mötet med omvärlden

Vi har rört oss i närmiljön och besökt mötesplatsen och kolonilotten. På kolonilotten har barnen planterat sina lökar, vattnat och haft med maskar som fick flytta till våra odlingslådor. Samtidigt sattes bilder upp i miljöerna samt vid vår "kolonilott" på hemvisten. Under våra promenader har vi återkommit till vissa platser som blivit välkända för barnen. Exempel på platser är området kring Liljestensskolan och Prästgårdsskolan, kyrkan, runda bordet i Badhusparken och området runt Vikingagatan. Vi märker att promenaderna blivit positiva upplevelser för barnen.

Barnen har skapat relationer till naturen genom våra promenader. Vi har rört oss utanför förskolan och fångat dessa guldstunder för att utmana och sätta ord på det som vi möter. Änderna vid cirkelbordet, alla bajs/jordhögar från maskarna, alla fåglar som sjunger, alla vattenpölar med maskar, alla löv som vi har sprungit i, allt regn som vi har promenerat i och känt mot våra ansikten och händer, alla stunder som vi har tittat mot himlen och undrat var solen är och var skuggan är?

Träden sover

Under en av våra promenader gick vi tillbaka till vattenpumpen vid kyrkogården. Barnen upptäckte att det inte kom något vatten. - **Vattnet slut**, sa barnen. Pedagog sa: -men var är blommorna? Barnen tittade efter blommorna på gravarna. - **Blommorna borta**, sa barnen. Pedagog sa: -Titta på träden. Barnen tittade upp på de stora träden. - **Träden sover**, sa ett av barnen. - Ja, träden och blommorna sover, svarade pedagog. Utifrån barnens reflektioner vid detta tillfälle skapades vårens fokusfråga; Hur kan ett träd vakna?

Promenaderna har varit utmärkta tillfällen till att uppmärksamma natur, teknik och matematiska begrepp. Vi har även följt upp aktiviteter genom att titta på bilder via projektorn där barnen fått reflektera över sina upplevelser tillsammans.

Maskarna

Utifrån boken "Lilla frö" hamnade masken på pärlan. Vi skapade en karaktär som finns med oss hela tiden. Vi skrev egna texter till sånger om maskar. Maskarna blev viktiga för barnen. De letade maskar på gården, kolonilotten och under promenaderna. Pinnar, gräs, symboler och mat omvandlade barnen till maskar i fantasin. De hittade maskar överallt. Det blev en gemenskap kring maskarna och en gemensam förståelse och glädje. Tecknet för mask använde vi oss av och barnen lärde sig snabbt och började själva att använda tecknet.

"Språket har kommit med hjälp av tecknen."

Vi projicerade upp filmer på maskar som barnen träffat på ute och filmer från Youtube. Bilderna från kolonilotten när vi la i maskarna fanns med i våra miljöer så barnen kunde återkoppla till det. Detta fanns ihop med vår lilla kolonilott inne på hemvisten. Vi har varit tillbaka till kolonilotten för att plantera lökar. Då hittade de ingen mask men vi hade med vår stora mask, karaktären från boken. På storsamlingarna har barnen inspirerats ytterligare av maskar; fakta om att masken äter löv och bajsar jord. Barnen uppmärksammar de små jordhögarna som finns ute på gården och förstår sambandet. Vi hör av vårdnadshavarna att barnen sjunger sångerna och gör tecknen. Melodin kan flera av barnen och en del barn förstärker med de ord som de kan. Vi såg att det uppstod ett intresse för andra smådjur samtidigt som intresset för maskarna ökade, spindlar, larver och nyckelpigor har också undersökts.

Skuggorna

Barnen har visat intresse för naturvetenskapliga fenomen och ett intresse var skuggor.

Solen lyste in genom fönstret inne på Pärlan. -**Skuggan**, sa ett barn. -Ja, det är din skugga, sa pedagogen. -Ska vi se om vi hittar skuggan ute? Efter att ha tittat på skuggan en stund gick de ut. Barnet letade efter skuggan en lång stund. Pedagogen sa: -Solen måste komma fram, var är solen? De letade efter solen. -**Skuggan, skuggan...** sa barnet. Var är din skugga? Pedagogen kommenterade en stor och en liten skugga. -**Där skuggan**, sa barnet. Barnet ser skuggan från trädet. -Vems skugga är det, frågar pedagogen? Barnet tittar mot trädet. -Ja, det är trädets skugga, bekräftar pedagogen.

Denna händelse ledde till att vi fortsatte att undersöka skuggor. Vid flera tillfällen fick barnen syn på skuggor som vi uppmärksammade. Detta intresse tog vi vidare genom flera planerade aktiviteter med ficklampor, projektor, ljusbord och tyger. Ett barn kopplade ficklampans ljuskägla till månen som vi senare projicerade upp på väggen. Vi kan se att materialet i våra nya miljöer har bidragit till ett större intresse för att fortsätta utforska.

Vinterintryck och avtryck i snön

När snön och kylan kom blev det naturligt att prata om vart maskarna tagit vägen. Barnen kommenterade att maskarna och träden sov.

Nu hamnade barnens fokus på snö och is. Vi trampade i snön och såg spår av skor, djur och föremål. Vi rullade snöbollar, balanserade dem på huvudet, drog dem i pulkan och räknade dem. Barnen upplevde den kalla snön mot ansiktet och

händerna. De sprang upp och ner för backen och trampade runt i snön. Sandkakorna satt fast i formarna och barnen insåg att sanden inte längre gick att forma/baka med. Vi frös in is i olika former som vi utforskade inne. Efter att ha undersökt isen fick barnen använda färg och pensel för att skapa/måla. Ord som kallt, hårt, rund, smälter, mönster och blött användes.

När snön hade smält skapades vattenpölar som barnen med stor glädje sprang och hoppade i. I samband med detta lekte barnen med vatten även inomhus. De hällde, fyllde och plaskade i vattnet. Här kunde vi undersöka och sätta ord på vad som händer i naturen när vädret ändras.

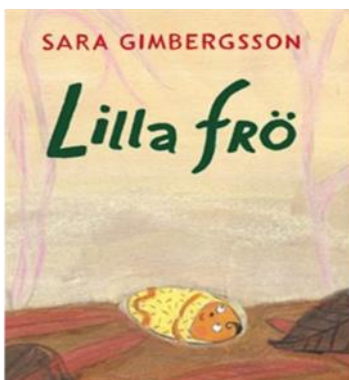
Masken får en vän att räkna med

Vid den här tidpunkten passade det bra att introducera boken "Lilla frö". Vi läste den och pedagogerna dramatiserade sedan en del av innehållet. Här fick vi lära känna en ny karaktär, Lilla frö, som är kompis med Masken.

"Fröet ramlade ner i jorden och träffade masken. De upplevde olika väderfenomen tillsammans. När snön föll somnade de båda två." (Pärlans dokumentation)

Vi upplevde att barnen lyssnade intresserat och pratade om både masken och fröet. Vi utmanade deras tankar genom att ställa frågor: Vad händer med Masken och Lilla Frö nu? Sover maskarna i jorden under snön? När vaknar de? Vi hade mycket att fundera på...

För att återkoppla till tidigare upplevelser av dramatiseringen skapade vi sedan en aktivitet där barnen fick leka och utforska trädgårdslandet tillsammans med Lilla Frö och Masken. Där fanns även snö i form av vadd. Vi lät barnen leka och ta sig

an det som intresserade dem. Syftet var att med hjälp av läslyftet låta barnen bearbeta intrycken och uppleva med alla sinnen. Det blev många situationer där vi kunde matematisera med barnen. Vi räknade snöflingor, ögon, armar och ben. Vi jämförde längd och storlek allt eftersom det dök upp i barnens lek.

”För barn i förskolan är många av de matematiska begrepp de möter nya och dessa behöver därför berikas med både innehåll och innebörd för att kunna användas och förstås av barnen i kommunikation med andra.”

(Att få grepp om begrepp i matematik, s. 6 Lärportalen, Skolverket 2020)

Hur kan ett träd vakna?

Under en av vårens storsamlingar där vi återigen träffade masken och fröet fick vi en ekplanta att vårda. Här gavs möjlighet att prata om växter och vad de behöver för att växa. Vi gjorde även kopplingen till träden ute och de äldre barnen började gå till ett specifikt träd i närheten av förskolan. Det var spännande att följa trädets olika årstidsförändringar och utifrån vår fokusfråga funderade barnen på **hur man kunde få trädet att vakna**. Barnen kom med olika förslag och provade att väcka trädet genom att sjunga för det, krama det och vattna det. Ett av barnen satte ord på att det tar tid; **”-vi måste vänta”**. När de såg en buske med knoppar sa ett barn; **”-den har vaknat”**. Vi ser tydligt att barnen visar empati och en förståelse för att det som växer behöver omvårdnad.

mask och Babblarna som i en film planterade just ärtor. För att göra odlingsprocessen tydlig samlade vi våra växter och odlingar i ateljéfönstret. Barnen vattnade och följde processen.

Vi använde det digitala ägget till att förstora olika föremål, till exempel knoppar. Barnen fascinerades av bilderna som skapades och tyckte om att experimentera och utforska med ägget.

Vid den här tiden hade Pärulan sin storsamling och då dramatiserade vi fortsättningen på boken. Vi använde sånger för att väcka Masken och Lilla Frö och då upptäckte vi att Fröet hade fått en grodd samt rötter.

Nu var det återigen dags att besöka kolonilotten för att se om våra lökar och frön vuxit upp. Det var viktigt för barnen att Masken och Lilla Frö fick följa med för att se vad som hade hänt. Det blev tydligt att barnen ännu inte fått en förståelse för kopplingen mellan kolonilotten och odling. De uppskattade dock platsen och vägen dit med alla intryck och möten.

Något som fångat de yngsta barnens intresse i närmiljön är fåglar. De har visat att fåglar är spännande och uppmärksammat oss på när de ser och hör fåglar. Vi har följt intresset genom att uppmärksamma fåglar ute på gården, se filmer, räknat och pratat om fåglarnas olika färger.

Barnen har även tagit med sig intresset för maskar i sitt skapande. När barnen fick skapa med Play-doh-deg valde de att rulla degen till maskar. Begrepp som lång, kort, stor och liten användes. Vi räknade och barnen lät maskarna prata med andra maskkompisar.

Vi knyter ihop säcken och blickar framåt

Vid vårt senaste besök vid trädet upptäcker barnen att trädet har förändrats. -”det har kommit blador”, säger ett barn. Ett annat barn utbrister; -”nu har ju trädet vaknat, titta”.

På förskolans dag hade vi projektavslutning med olika aktiviteter på gården. Vi fikade med egenodlade rabarber som barnen skördat på kolonilotten. I en dramatisering fick barnen lära sig ännu mer om växtprocesser och insekternas betydelse. Detta blev en naturlig bro till höstens projekt där kolonilotten och insekshotellet får en betydande roll.

Tillsammans har vi under året fått många intryck som resulterat i avtryck med hjälp av olika uttryck!

Pedagogernas processer

Redan innan höstens arbete startade fick vi möjlighet att mötas i det nya arbetslaget för att samtala om förväntningar, skapa samsyn och lära känna varandra. Detta tror vi har varit en bra grund för att bygga vidare och skapa trygghet. Vi upplever att det återspeglas i barngruppen genom trygga, utforskande och glada barn med humor.

När vi ser tillbaka på årets projektarbete kan vi konstatera att vi har fått fördjupade kunskaper i våra roller som pedagoger. I vårt arbetslag har vi olika erfarenheter med oss men vi har verkligen fått förståelse för vikten av att vara en närvarande och härvarande pedagog. Med de yngsta barnen krävs det att vi läser av, tolkar och sätter ord på det som barnen uppmärksammar, upplever och visar intresse för.

”Det kan beskrivas som ett kollaborativt arbetssätt där personalen förhåller sig öppna till barnens utforskande och är nyfikna på de olika fenomen som de undersöker och de frågor som väcks under arbetets gång... Personalen är en del i samspelet och de är därför också delaktiga i att skapa kunskap tillsammans med barnen.” (Palmer, Skolverket 2012, sid. 21)

Vårt syfte har varit tydligt och funnits med oss hela tiden och det har underlättat våra reflektioner. Vi har vågat smalta av det vi reflekterar över varje vecka för att få syn på lärandeprocesser hos både barn och pedagoger. Med de yngsta barnen är det viktigt att låta det vi gör ta tid.

”Vi behöver vara närvarande i det långsamma.” (Pärlans arbetslag)

”...i en långsam process ge barnen möjlighet att utforska ett fenomen tillsammans över en längre tid, utan en överhängande känsla av att vi måste gå vidare till något nytt hela tiden.” Stängningsdagen januari

Det är också viktigt att det vi gör får återkomma flera gånger och i olika skepnader.

Husets gemensamma upplevelser (till exempel storsamlingarna) har tydliggjort projektet och skapat ett lugn och en riktning som förvaltas från Pärlan till Diamanten.

Läslyftet har på ett naturligt sätt funnits med i vårt projektarbete. Vi har använt kunskapen till att berika vårt projekt med en matematisk inriktning.

Vi har använt projektorn ännu mer tillsammans med barnen och vi har skapat miljöer som stödjer oss i vår undervisning.

Genom att ha mycket bilder i miljön hjälper vi barnen att återkoppla till tidigare händelser samt kommunicera med oss pedagoger och varandra.

Förvandling och växtkraft -Rubinen

Inledning

På hemvisterna startade vi upp projektet i miljöerna med berättarbilder som i år är stora foton på kolonilotten och mötesplatsen. Till berättarbilderna finns småbilder tex maskar, spadar, bilder på dem själva etc. för barnen att använda i sitt berättande. Karaktärerna som är kopplade till projektet - masken och fröet fanns för barnen att möta som små figurer.

Många barn hade många intryck från föregående års projekt som de fick möjlighet att uttrycka sig kring på olika sätt.

Vi mötte kolonilotten i början av terminen. Vi gick dit för att få en upplevelse av platsen tillsammans. Vi tittade, kände, luktade och smakade. Även vårdnadshavarna fick göra ett besök på kolonilotten under ett föräldramöte. De blev delaktiga i projektet och fick göra avtryck genom att så frön, måla skyltar och möta karaktärerna.

Vid projektuppgiften fick vi möta karaktärerna masken och fröet som presenterade sig. I en dramatisering lyfte karaktärerna frågor kring olikhet, allas lika värde och utmanade oss till fortsatt nyfikenhet och intresse. Från projektuppgiften fick vi med oss lökar som också blev en ingång i projektet och en möjlighet för barnen att senare göra avtryck på kolonilotten.

Få intryck och upptäcka omvärlden

Vi startade upp med promenader för att upptäcka omvärlden, för att se vad som finns och plocka med oss olika föremål från det vi mötte. Barnen började samla det vi fann. Det var löv, kastanjer, ekollon. De upplevde och kände och uppmärksammade med sina sinnen.

Vi mötte skolbarn på promenaderna, de visade oss vart vi kunde plocka kastanjer. Vi gör möten i samhället, i omvärlden. Vi skapar relationer i omvärlden.

Lökarna som barnen fått skapa tankar hos barnen. De funderade på vad det skulle bli, ”det blir nog lilla frö och blomman i boken. Vi fotade lökar, bilderna fanns som inspiration. Barnen fick måla, klistra och tänka kring hur de såg ut och vad som skulle växa upp ur löken. Vi gick tillsammans och planterade lökarna. En del barn kopplade samman lökarna och ekollonen som vi plockat och funderade på om det skulle bli ekollon av lökarna. Barnen var mycket i tankarna om vad ska det bli?

Processer som startat i omvärlden tar vi vidare på förskolan. Dokumentation från det vi upplevt/varit med om ligger till grund för vidare arbete och utforskande. Vi reflekterar och uttrycker det vi varit med om i ett görande. Vi använder olika språk-måleri, sång och musik, lera osv. Ibland resulterar det i produkter som en stor målning men lika ofta handlar det om att bara få uppleva och utforska under en längre tid på olika sätt utan att det behöver ”bli någonting”.

”Via dokumentationer får barnen möjlighet att bli på många olika sätt. Då vi alla ser olika och tänker olika blir detta arbetssätt med pedagogisk dokumentation ett demokratiskt förhållningssätt. Alla barn har rätt att få bli och vara en aktiv del av sitt eget lärande.” (Hoppfulla berättelser)

lök spade vattenkanna hink

Utforskande kring hur saker fungerar och hänger ihop

Lilla frö och masken var med som figurer under promenaderna, barnen använde dem att agera med. Masken har blivit viktig för flera barn. Masken blev en ingång att våga prova saker. Barnen målade blomman som fanns i boken ”Lilla frö” i ateljén och de pratade om det vackra och valde färger med omsorg, de kopplade ihop masken och blomman och hade masken under blomman. Det är som att de tar hand om masken och blomman och det har fortsatt. Barnen uttrycker omsorg i relation till masken, fröet och blomman.

Vi tog in lera som en uttrycksform för barnen att bearbeta det vi varit med om. Det blev många intryck av maskar. Fakta och fantasi har gått ihop. De erfarenheter barnen har fått har skapat lek och fantasi. Vi tittade på bilder från promenaderna. Barnen blev nyfikna på att lyssna, se, känna och räkna. Vi erbjöd barnen digitalt förstoringsägg så att de fick titta nära, de uppmärksammade detaljer. De tittade på fröer från solrosen, de plockade ur frön ur blomman. De fick en upplevelse om att frö kommer från blomman.

Ramsan om masken och staren blev en viktig ingång för många barn. Vi använde den under en längre tid. Vi lade till fler uttryck att koppla till ramsan tex så ritade barnen starar tillsammans. Barnen ramsar och säger; ”nu kan jag den, nu ska jag berätta den”.

Musik blev ytterligare en ingång. Vi lade till sånger om maskar. Vi gjorde om gubben i lådan till ”masken i hinken” och ”fröet i jorden”. Det blev som lekar. För vissa barn har igenkänningen varit en viktig del, de har kunnat vara med på en gång pga. dessa sånger. Vi har pendlat mellan det som är igenkänning och det som är nytt. Det är tydligt för oss att olika barn har olika ingångar som lockar in dem i projektet, det är viktigt att vi som pedagoger uppmärksammar och använder den kunskapen för att göra alla barn delaktiga. Några barn lekte masken och staren om och om igen, både inne och ute. Barnen lekte masken blöder, staren kommer. De lekte fånga masken med projicering av maskar som rör sig i jorden. Utöver projiceringar har barnen även fått agera med green screen. I projektet har analoga och digitala uttrycksformer mötts.

Barnen reflekterar

Barnen har burit runt bilder på maskar, kastanjer och fröer, de har haft med bilderna i leken. De har valt bilder från nätet, från boken ”Lilla frö” och vi har

tagit bilder själva som vi skrivit ut. Bilder och foton som finns i miljöerna har stöttat barnen att reflektera. Vi har även projicerat upp foton på storbild och låtit barnen berätta och reflektera kring det vi varit med om tillsammans.

Reflektionen blir fördjupad när erfarenheter, bilder och lera fått barnen att tänka och reflektera.

En annan möjlighet till reflektion ger vi genom att varje vecka publicera bilder och text kring det barnen är med om på pingpong. Då är det barnen och vårdnadshavarna som får möjlighet att reflektera tillsammans.

Skattkistans storsamlingar har utformats som en reflektion kring vårt projekt, vad fångar barnens intresse? Vad har vi erfårit tillsammans? Men storsamlingarna tar också projektet vidare och ger nya infallsvinklar att jobba med.

Möta omvärlden genom natur, teknik och matematik

Barnen har gått och letat efter maskar på gården. De har lärt sig att upptäcka maskbajs. Med omsorg har de mött maskarna och sedan lagt dem i en pallkrage vi har på gården.

Vi ser att fakta och fantasi vävs ihop i barnens relation till maskarna.

Efter att barnen upptäckt maskbajs och pratat om hur maskarna äter löv och bajsar jord så kan de sitta och pekar upp mot molnen och pratar om maskarna på himlen. Faktaböckerna som vi lånat har fascinerat barnen. De har använt böckerna och tittat i dem dagligen.

Vi planterade ekollon i sand och i ett glas med vatten. Barnen har fått syn på rötterna som kommer, ”det är en mask” som kommer ut ur ekollonet och ner i vattnet. Ur ekollonen i sanden kom det upp en planta, **det är ett ”bebisträd”** tänker barnen. De funderar på när de ska kunna klättra i trädet. De kopplar samman det lilla trädet som kommer ur ekollonet med de stora träden på vår gård. Barnen ser och upplever att ett ekollon kan bli något.

De upplever och iakttar metamorfos,
förändring i naturen.
De ger uttryck för det de ser i naturen.
De frågar mycket.
Utforskandet kopplat till naturmaterial har
stöttat dem att våga, de har förstått att det
finns kunskap att hämta genom att utforska
och vara nyfiken.

I mötet med olika naturmaterial börjar barnen utforska matematik. De sorterar, räknar och radar upp. De sorterar efter lika och olika. De låtsasräknar. De känner och upplever vikt. De säger **tung, inte tung, lång**. Det är det ”stora” de uppmärksammar mest. Det är ett aktivt jämförande. Även volym fångar barnens intresse och utforskande. Vi upplever att barnen inspirerar varandra mycket i detta och att olika barn provar. Barnen har tillverkat egna ”pärlmaskar” som tillsammans med bilder utmanat dem i att känna igen och jämföra mönster.

Miljöer

Gården har sedan tidigare en odlingsplats med några pallkragar med bär och örter. Under hösten har detta utformats efter projektet. Här finns nu en låda för maskarna, bilder från projektboken samt en bildväv på staketet. Barnen har kommit med tankar kring en utsmyckning med mask och ett frö vid staketet. Sedan påpekade barnen att det fattades en stare, de sa **”men var är staren”**. Det blev uppenbart att de kopplade ihop ramsan med det de såg på staketet.

Inomhus har bjudit på både mindre och större projektmiljöer som vi har utformat tillsammans med barnen utifrån deras intressen som pedagogerna utmanar genom olika ingångar. Barnen är delaktiga i skapandet och utvecklandet av miljön, barnens olika uttryck blir en del av miljön.

Vi har haft bänkar och lådor med många sorters naturmaterial såsom fröer, kastanjer och ekollon för barnen att undersöka på olika sätt. Det har även funnits olika lekmiljöer för gestaltning och rollek som maskhus av olika slag där fantasi och fakta har fått mötas i barnens lek.

Relationer

Barnen har fått vara ute i samhället, vi har promenerat och cyklat. De är nyfikna på människor vi möter. De frågar och får veta saker, som ex när barnen mötte skolbarnen. Vi känner igen varandra, flera är syskon och barn som gått på förskolan tidigare. De uttrycker en stolthet över vad de ska göra, de ropar **”hej hej vi ska till kolonilotten!, vi ska mata maskarna”**.

De tar en självklar plats i samhället.

De som vi möter får inte bara se barnen utan får höra vad de gör i samhället. På kolonilotten får barnen möta andra människor som också har kolonilott. I mötet får barnen uppleva gemenskap i ett delat intresse men också ansvar vi har mot varandra. Rättigheter och skyldigheter i det gemensamma samhället. Att kommunicera och hjälpas åt. Demokrati.

”Förhållningssättet hos alla som verkar i förskolan, och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder.” (Lpfö, s6)

Att arbeta med ett gemensamt projekt skapar och utvecklar relationerna på förskolan, mellan barnen på de olika hemvisterna men också mellan pedagogerna. Storsamlingarna skapar en vi-känsla på Skattkistan där vi tar del av varandras arbete med projektet. Vi upplever att barnen gärna delger och visar varandra. De delar med sig av sina erfarenheter och sin kunskap.

Genom att lägga höstens föräldramöte på mötesplatsen och kolonilotten gav vi vårdnadshavarna möjlighet att skapa en relation till barnen platser.

Vårens uppstart

Våra fokusfrågor inför våren var; **Vad händer? Livet under och över jorden. Hur kangro?** (löken, fröet, ekollonet...). Vi har upplevt att fokusfrågorna bekräftat var vi var i processen, men de har inte styrt eller förändrat vår väg i projektet. Många lärprocesser som ägt rum under våren har skett i mötet med naturen.

Barnen upplever omvärlden med hela kroppen och verbalt, processerna sker med alla sinnen. De får en relation till naturen genom lek och nyfikenhet som leder till tänkande och resonera.

Vi utmanar barnen i deras intresse. Vi tar ”ut inne och tar in ute”, dvs vi jobbar med materialet både inomhus och utomhus tex snö som togs in för att barnen skulle kunna utforska den vidare. Barnen har fått möta flera olika fysikaliska fenomen i olika sammanhang, det har skapat frågor och funderingar. Det är inte säkert de förstår det de upplever, men det sätter igång funderingar hos barnen. De har genom olika upplevelser fått med sig erfarenheter som de kan dela med varandra och med oss pedagoger. Det är processer som pågår, inte en dag utan över en längre tid.

Naturmaterial finns med oss i våra aktiviteter, i våra miljöer och lockar till kommunikation och samspel. Materialet lockar till utforskande av matematik och matematiska begrepp tex antal, storlek, vikt... Barnen jämför och kommunicerar kring likheter och olikheter. I vår närmiljö har barnen uppmärksammat och upplevt geometri. Barnen har fått matematiska upplevelser på många olika sätt; genom att se, känna och uppleva med hela kroppen. Barnen har även skapat och arbetat med geometriska former på ljusbordet samt konstruerat med olika byggmaterial

”Matematiserande kan alltså spåras i vad barn och förskollärare gör, deras handlingar, som en viktig aspekt av kommunikation när de interagerar med varandra. Därmed blir det viktigt för förskollärare att inte enbart lyssna på vad barn säger utan även att titta på vad barn kommunicerar med sina kroppar” (Geometriska former och kroppslig kommunikation Lärportalen Skolverket)

Möjligheter till reflektion och kommunikation

Vi skriver många gånger ut bilder av det vi varit med om. Bilder kan sättas upp på en projektvägg. Barnen har också möjlighet att få använda bilderna att bära runt på, visa, ta med i en lek osv. Vi reflekterar även med hjälp av projicering, läsplatta och dokumentationsvägg. Barnen har visat och presenterat för gruppen något de är bra på med hjälp av bilder hemifrån. Ett barn har t.ex. byggt hemma och ville visa och berätta på förskolan. Barnen visar ofta intresse för att återuppleva det de varit med om genom film och foto. Ett barn sa; **”ska vi titta vad som hänt i ipaden? Ska vi prata lite?”**. ”Berättarbilderna” som är foton av kolonilotten och mötesplatsen erbjuder barnen möjlighet att uttrycka sig. Vi har skrivit ut bilder på saker,

personer och djur kopplat till projektet att sätta fast på berättarbilden. Barnen berättar, reflekterar och fantiserar med hjälp av bilderna, det blir ett lustfyllt lärande. Vi har också erbjudit barnen andra material ex lera, papper, pennor och färg för reflektion och återkoppling.

Vi har använt bildstöd för att tydliggöra lek/lärmiljö och ge alla barn möjlighet att kommunicera. Tecken som stöd är en annan möjlighet att förstärka kommunikationen.

Vi upplever att sång och tecken tillsammans blir som ett muskelminne för barnen som befäster och utvecklar kommunikationen.

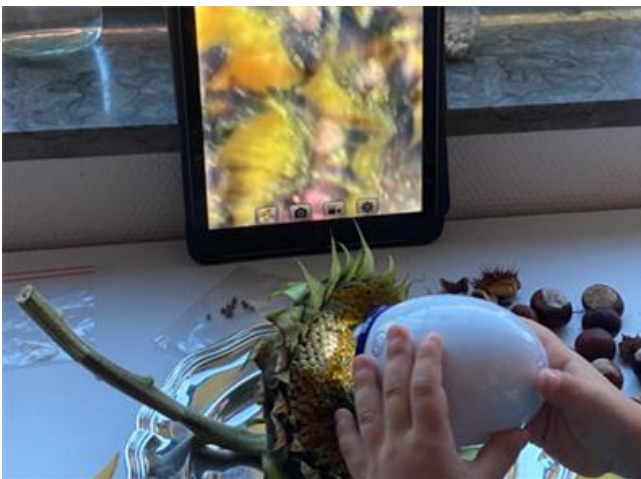
På förskolan arbetar personal med olika modersmål. Denna kompetens används i utbildningen vilket ger ökad förståelse och möjlighet till kommunikation och språkutveckling.

”Bilderna växer fram utifrån den gemensamma upplevelsen och vi tänker att barnens diskussion och tecknande blir ett uppvärderande av det som gjorts tillsammans och att den gemensamma lärandet konstitueras i bilden.”

(Göra demokrati, Appelquist, Marken s 118)

Barnens lärande

Vi hör och ser att barnen har fått insikter kring växter, kretslopp och odling. De vet att man får vänta när man sått något. De vet att det behövs ”vatten, vila och sol”. Barnen hittade kastanjer som hade groddat sig, de sa; **”det gror”**. De använder nya ord, begrepp och ställer nyfikna följdfrågor. De har fått ett ordförråd kopplat till växandet. Ett barn såg en liten växt vid sandlådan och utbrast **”Vem har satt ett frö här?!”** Barnen uppmärksammar förändringen, att det händer något. De säger **”det blir långt!”**. barnen har använt förstoringsglas för att se nära och få ett nytt perspektiv i sitt undersökande. Med det digitala förstoringsägget har vi kunnat utmana utforskandet kring växande och odling. Genom barnens engagemang vid kolonilotten så har de fått en förståelse för att deras delaktighet och arbete kan ge ett resultat t ex blommor, jordgubbar, potatis.

Barnen har fått varit med om att så fröer av olika slag och varit delaktiga i odlingsprocessen ett flertal gånger under året. Alla har fått möjlighet att odla, följa processen och reflektera över detta. Barnen har fått vara med och skapa något som de sen fått smaka på - ”från jord till bord”. Det blir en gemenskap och nyfikenhet på smakandet och varandras upplevelser, en Vi-känsla. Det har blivit många samtal om odlingsprocessen och smakupplevelsen.

”Återigen ser vi kraften och betydelsen av att dela med sig av erfarenheter och att uppmärksamma det som fångar barnens intresse. Och glädjen och vikten av gemensamma upplevelser! ”.” (Göra demokrati, Appelquist, Marken s 95)

Vi har även stärkt undervisningen med faktaböcker, bilder och filmer. Många barn odlar hemma och har fått möjlighet att dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter på förskolan.

Intresset för träd som började under höstterminen har fortsatt. Vi har förvaltat barnens intresse genom att erbjuda olika intryck och uttryckssätt tex trädpromenader, vi har skapat träd och funderat på vilka djur som kan finnas i träd, vi har sjungit om träd osv.

”förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för naturvetenskap, kunskaper om växter och djur...” (Lpfö 18)

Mellan fantasi och verklighet

Årets projekt har gett stora möjligheter för mötet mellan fantasi och verklighet. Barnen har fått möjligheter att närma sig naturvetenskap på ett lekfullt och lustfyllt sätt. Vi har erbjudit olika estetiska uttrycksformer och material som tex musik, sång, drama, lera, färg etc.

Projektet har satt spår i barnens lekar, både inne och ute. De leker maskar, stannar och ugglor.

För oss handlar ”Hundraspråkighet” här om att hitta varje barns ingång till projektet. Vi tar hjälp av barnens intressen och material som de är lockade av och riktar det åt nya utmaningar och kunskaper. Vi pedagoger ser till att olika aspekter av förskolans läroplan vävs in i projektet och i undervisningen på ett lustfyllt sätt.

Karaktärerna Masken och Lilla frö har varit ett stöd för barnen. De känner sig trygga i något som återkommer och det hjälper dem att våga. Karaktärerna har varit en röd tråd i projektet och har blivit ”som bra kompisar” som för leken och utforskandet framåt och bidrar till ett lustfyllt lärande samt stärker förmågan till empati hos barnen. Frön och maskar återkommer i mycket av det som barnen gör, de associerar och fantiserar.

”förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla fantasi och föreställningsförmåga” (Lpfö 18)

Vårdnadshavarnas delaktighet

Det har varit ett speciellt år pga. pandemin, vårdnadshavarnas möjligheter till delaktighet har sett annorlunda ut och varit begränsat. Den dagliga kontakten där vårdnadshavarna kommer in i verksamheten och barnen kan visa det de upplevt under dagen har vi inte kunnat erbjuda. Vi har visat projektet via PingPong, bilder i tambur och utomhus och självklart även haft dialog med vårdnadshavarna. Det har uppstått spontana initiativ från barnen och vårdnadshavarna tex har fröer tagits med till förskolan för att planteras. Barnen och vårdnadshavarna har fått uppdrag att ta med bilder där barnens förmågor och intressen hemma synliggörs. Bilderna har använts till utvecklad aktivitet på förskolan som stärker barnet.

Pedagogernas processer

Projektet och barnens nyfikenhet driver och utmanar oss framåt och vidare. Vi har ett tydligt arbetssätt som vi anpassar efter barnens intressen, ålder och förmågor. Genom arbetslagets kontinuerliga reflektion delger vi varandra om processerna i projektet som har varit ganska lika i de båda grupperna. Barnens mognad gör att de tar sig an omvärlden på olika sätt och behöver utmanas efter detta. Det har fört arbetet framåt, utvecklat och öppnat upp nya infallsvinklar.

Vi har fått nya erfarenheter i hur man undervisar och hur man ytterligare utmanar barnens intressen på ett hundraåspråkligt sätt.

Vi har känt en stor hjälp i att utgå från en gemensam bok med karaktärer som öppnar upp projektet och är en ”röd tråd” i vårt arbete.

Syftet vi formulerat med projektet har varit ett stöd i den pedagogiska utbildningen som vi har stämt av mot kontinuerligt. Storsamlingarna i huset har gett ”näring” till projektet, förståelse för varandra och en gemensam grund för hela förskolan. Det blir även en sammanfattning av hemvisternas aktuella arbete som vi alla få ta del av.

Läslýftet har haft ett stort inflytande och gett avtryck i hemvistens miljöer och i barnens aktiviteter. Vi pedagoger har omvandlat teori till praktik. Pedagogistans roll är viktig för oss i vårt reflektions- och utvecklingsarbete.Handledningen ger oss feedback, nya utmaningar och fokus. Pedagogistan gör oss uppmärksamma och sätter ord på vårt eget arbete. Vi upplever det också som mycket värdefullt att specialpedagogen har deltagit vid flera reflektionstillfällen med sin kompetens.

En förutsättning för att kunna arbeta framgångsrikt med ett projekterande arbetssätt är att kunna dela barngruppen i mindre grupper för att kunna följa barnens intresse, tankar, handlingar osv. Vårt arbetssätt att möta omvärlden i olika utflykter i mindre grupper har gett rika möjligheter att få intryck som barnen sedan kan omvandla till/i uttryck och avtryck.

*”Arbetslaget ska skapa förutsättningar för barnen att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankar med hjälp av olika uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.”
(Lpfö 18)*

Det går runt, runt- Diamanten

Inledning

Vi började läsåret med att förbereda för en berättarbild. Vi hade projicerat upp en bild på kolonilotten och skissat konturerna med blyerts på ett stort papper. Barnen hjälpte sedan till med att fylla i konturer och färglägga hela bilden. Vi satte upp denna bild på väggen inne i vårt projektrum, så barnen kunde lära känna bilden och starta en berättelseprocess. Detta blev en gemensam ingång i projektet för Skatterna och Juvelerna.

Hösten på Diamanten innebar att halva gruppen var en ny konstellation av barn. För att lära känna varandra lite mer har tidigare erfarenheter av att göra kompismålningar visat oss att det skapar en vi känsla, samt bygger nya relationer i gruppen. Vi gjorde på detta sätt även i år. Barnen fick i uppdrag att fotografera. Väl tillbaka på förskolan fick ett ”gammalt” och ett ”nytt” Diamantenbarn måla sitt foto i ateljén.

Vi ser att detta moment i verksamheten lär barnen stötta dem i vårt demokratiarbete.

” visa respekt för individen och medverka till att skapa ett demokratiskt klimat, där barnen får möjlighet att känna samhörighet och utveckla ansvar och solidaritet” (Lpfö 18 s 13).

Fotografierna var kopplade till våra promenader runtom i närområdet, ex kolonilotten och skogen. Det framkom tydligt att det inte alltid är det som vi vuxna ser framför oss som barnen riktar sitt fokus på. Exempelvis ett barn som vi trodde fotograferade en buske, men det var den blå tunnan bakom busken som var i barnets fokus. Här har barnen arbetat både analogt och digitalt.

Projektuppstart

Några veckor in i terminen hade hela förskolan en projektuppstart på stora torget, med masken och fröet. Det blev ytterligare en bra ingång i projektet som skapade många olika samtal mellan barnen. Redan innan storsamlingen samtalade vi om maskar och frön för att se vilken förförståelse barnens hade. Ett barn uttryckte sig; "mamma hjälpte mig. Man tar ett frö och gräver ner det i jorden och vattnar. Sen blir det en melon. Maskarna äter och lämnar jord som växer upp, så växer pumpan upp. Maskarna äter och bajsar".

Detta barn har en stor förförståelse inom detta område och de övriga barnen såg nyfikna ut och ville veta mer.

"Förskolan ska stimulera barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla. Barnen ska få möjlighet att förundras och utveckla sin förmåga att utforska, kommunicera och reflektera" (Lpfö 18 s 10)

Vid kolonilotten har det skapats samtal om natur, miljö, kretslopp, trädgårdsarbete mm. I projektuppstarten fick alla barn varsin lök som senare sattes i jord på kolonilotten. Vi upptäckte tidigt att barnen var intresserade av maskar. De grävde, letade och undersökte maskar nästan varje dag med sina sinnen och digitala verktyg. Maskar har blivit en stor sak för barnen.

mask

Miljöer

När barnen kom tillbaka i augusti var våra inomhusmiljöer ganska orörda från förra terminen. Vi ville undersöka hur miljöerna kunde förändras utifrån barnens intresseområden, vilket är helt i linje med vår läroplan för förskolan.

"Miljön i förskolan ska erbjuda alla barn varierade aktiviteter i olika sammanhang. Många valmöjligheter ger ökade förutsättningar för barnen att bredda sina lekmönster och val av aktiviteter" (Lpfö 18 s 7-8)

Under terminen som gått har vi ändrat i många miljöer, bl.a. ett dans-rum, en hemvrå, förnyade bygg- och konstruktionsmiljöer med lego och kapla. Vi ser också hur vårt projektrum har förändrats i takt med projektets gång.

Promenader med olika möten

Genom våra olika promenader till olika platser i närmiljön, ex kolonilotten, mötesplatsen, skogen, ängen har barnen skapat relationer till omvärlden. På grund av Covid -19 har vi inte kunnat göra besök på platser som vi önskat, ex bibliotek, ica,

äldreboenden m fl. Där hade det kunnat skapats fler möten med människor som troligtvis också hade gett barnen olika intryck av omvärlden.

Möten med andra människor har skett spontant, oftast på promenadslingen eller på kolonilotten, ex Inger ”grannen”, Josef som vi fick gurkor av, ett barns morfar som varit på promenad med ”lånehund”. Vi märker att dessa möten har satt igång en tankeprocess hos barnen. T ex mannen som Juvelerna mötte i skogen och som berättade att något skulle byggas där och att skogen skulle försvinna. Många barn har pratat om detta i efterhand på förskolan och undrar ofta vad som kommer att ske. En del är riktigt oroliga över skogen och uttrycker **”dom kommer döda våran skog.”** Likaså mötet med en äldre dam på mötesplatsen. Skatterna träffar henne flera gånger, går fram och pratar med henne och ställer frågor om hennes promenader. De kommer ihåg från gång till gång att de träffat just henne där, vid olika tillfällen. Dessa möten stärker barnens *”förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar,”* (Lpfö 18 s 13)

På våra promenader till ex mötesplatsen såg vi barnens fascination av hundar, de ville gå fram och klappa och prata med dem. Vi hade mött många hundar. Barnen blev nyfikna, Vi märkte att barnen kunde vara lite oförsiktiga när de tog kontakt med hundarna och hur de närmade sig dem.

Vi ville att barnen skulle lära sig hur man tar kontakt på ett bra sätt med djur och människor.

Inför en promenad fick barnen fundera på vad de ville ställa för frågor om hunden, sedan gav vi barnen uppdrag med frågekort, ex *vad heter hunden, vad är det för ras, vad tycker den om att leka med, kan den några trix, hur gammal är den, vart sover den?* Alla barn fick var sitt kort och vi berättade om vad för fråga som de skulle ställa. Ett barn visade med sin hand hur stor deras hund var. Barnen mötte en hund och de ställde alla sina frågor, ingen backade utan vågade fråga. Det kom en hund till och barnen frågade alla sina frågor om igen. När det kom en hund till fortsatte de att fråga, de fick också veta vad en hund inte får äta som choklad och att man inte får gå fram och klappa utan att fråga och att man måste vara lugn när man möter hunden. En pedagog skrev ner alla svaren och vi frågade om vi fick klappa hundarna och det fick vi, men fokuset var att ställa frågor. Dagen efter gick vi igenom alla svar. Barnen mindes mycket.

Vi skapade ett hund-memory med bilder på olika saker som handlar om hundar. Vi har bett om bilder från barnens vårdnadshavare som har hundar till vårt memory. Barnen fick måla hundarna, de målade konturerna vid ljusbordet och valde noga färger, vi utmanade barnen att tänka till kring vilken färg hunden skulle ha.

Vi ser att barnen har utvecklat sina färdigheter i att möta människor och djur.

Vi har fått uppmärksamma barnen på att man väntar in och inte går fram direkt till hunden utan väntar in klartecken från ägaren, eftersom vi även har mött hundar, där ägaren säger att hunden inte gillar barn. Vi ger barnen möjlighet att utveckla en känslighet över hur vi möter människor, djur och natur.

”Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Förskolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.” (Lpfö 18)

Barnen har börjat att utveckla ett sätt att fråga frågor. Efter den första hundpromenaden blev det väldigt naturliga frågor när vi mötte andra hundar. Det blev också viktigt för dem att ta kort på hunden och måla den sedan i ateljén på hemvisten. De målade hundarna laminades och sattes upp på mötesplatsen så att allmänheten och hundens ägare skulle kunna se och läsa. I hemvrån har en hundhörna skapats där barnens fantasi vävs ihop med fakta om hunden i leken.

Möten med naturen

I vårt arbetssätt, tar vi med barnens erfarenheter från ”ute till in” och ”in till ut”. Vi använder oss av närmiljön på olika sätt och tar med oss barnens upplevelser, upptäckter och intryck till verksamheten. Där får barnen möjlighet att utforska vidare de intrycken de fått. Intrycken bearbetas på olika sätt, ex digitala ägg, samtal, kreativt skapande mm. Ofta mynnar detta ut i något slags uttryck där barnen får möjlighet att sätta sitt/sina avtryck på sina upplevelser.

I mötet med maskarna, har vi letat efter fakta i böcker-, på Ipad, tittat på film om masken, använt oss av digitala ägget, känt/sett/hållit i masken, tillverkat maskkompost inomhus och utomhus, gjort maskar i olika material, ex piprensare, lera och kastanjer. Vi hittade även sången ”Tjenare masken”, på Ur play, som blev barnens favoritsång under hösten. Vi märkte att barnen hade många tankar om maskarna. Många skratt blev det när det kom fram att masken bajsar jord 1 gång varje dag. Ett barn som tittade på masken i digitala äggen sa: **”Masken gillar inte ljus. Den saknar jorden och sin mamma och pappa.”** Vi har utvecklat en maskmiljö som vi senare utvecklade vidare, där barnen flyttade ner maskarna till en nedre värld och skapade en övre värld med svampar och insekter.

På kolonilotten, där de satt sina lökar, upptäcker dom att maskar och lökar har ett samband med varandra och hjälper varandra att leva. Ett barn sa; **det här är ett kretslopp**, när hon stod och tittade på bilderna om "Masken och Fröet" som sitter uppe på staketet. Så, under våren tänker vi att barnens intresse för olika kretslopp kan vara en fortsättning på projektet.

I skogen har mötet med naturen handlat om andra djur och växter, ex svampar och myror. Vi har haft med oss faktaböcker kontinuerligt till skogen och nu ser vi att barnen har utvecklat en förståelse för att de kan leta efter fakta om det de vill veta i en bok.

"jag har hittat en insekt, jag måste låna en bok för att se vad det är för något"

Matematiserande

Som en del i läslýftet, modulen matematik och språkutveckling, började vi arbeta med barnens matematiska tänkande. De nya barnen hade aldrig varit i skogen och de som gått på Diamanten tidigare fick berätta och visa hur man skulle ta sig dit. Barnen använde sig av abstrakt tänkande (de ser ex en karta i huvudet) och deras spatiala förmåga utvecklades genom att beskriva vägen till skogen i ord, ex **"vi svänger till höger i svängen"**, **"vi följer trottoaren runt huset"**, **"vi går upp för backen"**. Vägen till skogen dokumenterades i bilder som barnen använde sig av inomhus för att göra en "bildpromenad".

"Utbildningen i förskolan ska ge barnen möjlighet att använda matematik för att undersöka och beskriva sin omvärld samt lösa vardagliga problem", (Lpfö 18)

Barnen hjälpte pedagogen att få bilderna rätt på ett vitt papper, som skulle visualiseras som en karta. Barnen visste vilken ordning korten skulle läggas. Barnen uttryckte sig, **"på ett led"**, **"det ser ut som ett stort rum"**, **"vi har gått till skogen med vår panna!!!"** Bilderna gjordes också till en bok, som barnen tog med sig och använde när vi gick till skogen. Vi märkte stor skillnad i hur barnen använde sig av de olika lägesbegreppen. En del sa **"hit och dit"** andra uttryckte sig med **"höger och vänster"** eller **"Du vet väl att om man åker båt, så åker man inte vänster eller höger, utan då åker man styrbord eller babord."** Ytterligare en uppgift i läslýftet har varit att jämföra och mäta på olika sätt. Båda grupperna har jobbat med detta på olika sätt. Barnen visade stort intresse och engagemang för detta och fortsätter själva att diskutera och jämföra ex lång och kort i olika sammanhang, ex i skogen, på mötesplatsen, på gården, i julpysslandet

S K R B A

MÖTESPLATSEN

mm. Vid flertalet tillfällen har barnen mätt och jämfört och skapade ett eget ord för "mättrappa", där de utgår från lång till kort. Vi tog även med en byggkonstruktion som ett barn gjort och blev så viktig inne ut eftersom alla ville bygga som det barnet byggt. De byggde efter konstruktionen, det blev fängelse, de ville slänga i löv, de ville vara i, ju högre de byggde det så svårare var det att komma i. Det var en gren som blev som en trappa som man kunde gå upp på. De kom på att det kunde vara ostabilt och kunde rasa. Det rasade och barnen kom på att de kunde lägga dem på rad, de räknade hur många och försökte lägga dem i linje, när det var någon som inte var lika lång som de andra, fyllde de på med en pinne till. Ett barn kom och klev på det och undrade hur långt det blev om man la alla på längden, barnet räknade hur många som behövdes för att nå till staketet. Matematik uppmärksammas i olika aktiviteter när pedagogen är aktivt närvarande.

Barnens delaktighet

Projektet och miljöerna har under höstterminen utvecklats utifrån barnens nyfikenhet och intresse. Det är barnen som lett projektet vidare och gett oss nycklar till den röda tråden för verksamhetens innehåll och undervisning. I preprojektet ledde barnens samtal och ord in oss på olika spår som byggde upp vår undervisning allteftersom. Barnens tankar hjälpte oss att snäva in på olika undervisningsspår, ex maskkompost, inläggning av gurka, svamparna i skogen, hundpromenaderna mm.

Estetiska uttrycksformer

I takt med att minijagen (små laminerade kort på barnen i helkropp) introducerades utvecklades berättarbilderna över vår kolonilott. Tillsammans med barnen letade vi fram, målade, skrev, laminerade vi bilder som kopplades till kolonilotten, ex trädgårdsredskap, olika blommor, buskar, lökar, löv.

Barnen började spontant att flytta och berätta vad som hände på kolonilotten, vilket blev en ingång till att göra en bok med barnens berättelser.

Detta skedde både spontant när barnen stod vid bilden och i aktivitet som var förutbestämd. Resultatet blev en bok, som barnen tittar i och återberättar för varandra, pedagogerna och övriga som kommer till Diamanten.

"Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Detta innebär att barnen ska få möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker, såväl digitala som andra". (Lpfö 18 s 9)

Berättarbilden har varit aktiv under hela terminen. Framöver kan vi tänka oss att använda berättarbilden innan vi går till kolonilotten, eller när årstiderna förändras.

Som en del i Skapande skola kom dansaren Fanny "kiwi" Kivimäki till Diamantens 5 åringar. Hon tog med oss på lekparksballett, vid två tillfällen. Vi var ute på gräsmattan vid församlingshemmet. Barnen dansade och deltog med hela kroppen. Efteråt pratade de mycket om dans i allmänhet, och vi tittade på olika dansstilar. Det var balett, breakdance, flamenco m fl. Eftersom detta intresse fanns hos barnen iordningsställde vi ett dansrum, där barnen själva kunde välja mellan olika danser och musik. De har även kunnat använda sig av spegelprojicering, där de sett sig själva. Teknik blandas på så sätt med nya upptäckter, rörelse och musik. På Skattkistan är vi medforskande, aktivt närvarande pedagoger, som uppmärksammar det vi ser att barnen är intresserade av. Vi tar reda på fakta, förbereder aktivitet utifrån det barnen visat oss att de är intresserade av. Barnens intryck ger dem möjlighet att uttrycka sig på olika sätt och på så sätt sätter det avtryck i undervisning, reflektion och lek.

Vår uppstart – att arbeta med berättarpåsar

Våra fokusfrågor våren 2021 var; **På vilket sätt förundras barnen kring sambandet mellan sig själva, djur och natur? Och vad är ett kretslopp?**

Vårterminen startades upp med berättarpåsen som ett gemensamt fokus i båda grupperna, den har ett varit vinnande koncept tidigare år. Under höstterminen såg vi att barnen visade stort intresse för djur och därför vi valde att fokusera på ”mitt favoritdjur”. Syftet med berättarpåsen är att barnen ska få ta med sig en speciell påse hem och ta med någonting tillbaka utifrån ett bestämt tema. Fördelar med berättarpåsen är att vårdnadshavarna blir delaktiga, barnen får lyssnas på och vara i centrum och visa respekt för varandras berättande. Vi pedagoger får en chans att följa barnens språkliga utveckling. Alla barn har genomfört berättarpåsen utefter sina egna förutsättningar. Dokumentation kring vad barnen berättade skapades och sattes upp på väggen i projektrummet. Barnen fick även avbilda sitt favoritdjur i ateljén och sätta upp i hallen för att delge vårdnadshavarna.

Vi ser att det har skett en progression i berättandet hos barnen som tidigare gått på rubinen och nu är på diamanten.

Vi ser att fler som inte vågade förra året, nu vågar berätta och har en glädje och stolthet över uppgiften. Vi ser en språkutveckling där de kan uttrycka sig mer verbalt.

” intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa ” (Lpfö 18, s 14).

Samtidigt ser vi barn som i vanliga fall kan ta plats i vardagliga sammanhang bli mer försiktiga när de får en tydlig given plats med ett givet fokus som berättarpåsen. Det finns en förväntan på barnet.

” För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen ” (Lpfö 18, s 17).

Vi pedagoger kunde se att barnen tog sig an berättarpåsen på olika sätt. Det blev tydligt att ett barn hade förberett sig mycket hemma tillsammans med vårdnadshavare. Berättelsen var väldigt utförlig och innehöll mycket faktakunskaper som hon delgav de andra barnen. Ett annat barn blev en tydlig inspirationskälla för de andra barnen då barnet hade tidigare erfarenheter av berättarpåsen och visste på en gång vilket djur han skulle välja och berätta om.

En fördel med berättarpåsen är att alla barn ges chans att uttrycka sig utefter sin förmåga och förutsättningar. Vid ett tillfälle var det ett annat barn som visade stort engagemang kring uppgiften att få berätta för de andra barnen. Barnet ifråga har en del språksvårigheter men visade ingen tvekan eller problematik i att ta sig an uppgiften. Barnet berättade ivrigt och vi pedagoger fick hjälpa till att försöka förmedla hans uttryck till de andra barnen för att ge hans berättelse mer djup och förståelse.

Det blev många olika uttryck. I ateljén tittade de på bilder på sina favoritdjur och jämförde. De använde ljusbord, staffli och tog sig an att titta på sitt djur de hade med sig och gestaltade det. Barnen har kommit olika långt i sin process att måla och gestalta. De inspireras av varandra i stunden de står och målar och pratar med varandra.

Vi har använt ljusbordet och barnen är bekväma med det, vi utmanade en del barn att jobba på fri hand och använda sig av en bild att titta och inspireras av.

Ett barn som vanligtvis inte brukar spendera tid i ateljén på hemvisten stod länge i ateljén för att måla sitt djur. Pedagogerna som var delaktiga kunde se hur bilden alltmer blev ”kladdigare” och mörkare. Pedagogerna hade svårt att urskilja djuret i bilden, och frågade barnet vid flera tillfällen om bilden var klar. Barnet svarade pedagogerna att bilden inte var färdig än. Barnet visade stolt upp sin bild för vårdnadshavarna och kunde i efterhand berätta för en pedagog om detaljer i bilden. Utifrån detta exempel kan vi se pedagogens roll att vara tillåtande och ge barnen tid.

Dokumentation och reflektion

Barnens berättelser och dokumentationer blev en del av vårt projektrum där de kunde gå och titta och återkomma till och samtala om med varandra.

Här såg vi vikten av att barnen får äga sin dokumentation och att den finns tillgänglig hela tiden.

Barnen kunde enkelt plocka ner dokumentationen från magnetväggen och delge varandra. Berättelserna blev en del i utbildningen och inspirerade till att skapa nya lekmiljöer kopplat till dem.

”Barnens lärande kan bli mångsidigt och sammanhängande om arbetssätten varierar och miljön är utmanande och stimulerande samt lockar till lek och aktivitet (Lpfö 18, s 11).

I pedagogernas veckoreflektion kunde vi upptäcka barnens intresseområden och vad som behövde tillföras i våra miljöer.

Bland annat skapade vi "djurens värld" i kuben och iordningställde ett djursjukhus där en vårdande roll om djuren blev en central del i rolleken. I kuben finns både "minijagen", plastdjur och miniatyrdjur från alla barns berättarpåsar. För att få barnen delaktiga i reflektion av projekt och undervisning införde vi gemensamma torsdagsträffar. Vi samlade hela barngruppen, där Skatter och Juveler fick delge varandra vad de varit med om under veckan. Vi projicerade bilder som barnen fick berätta om.

BLOMMA

SOLROS

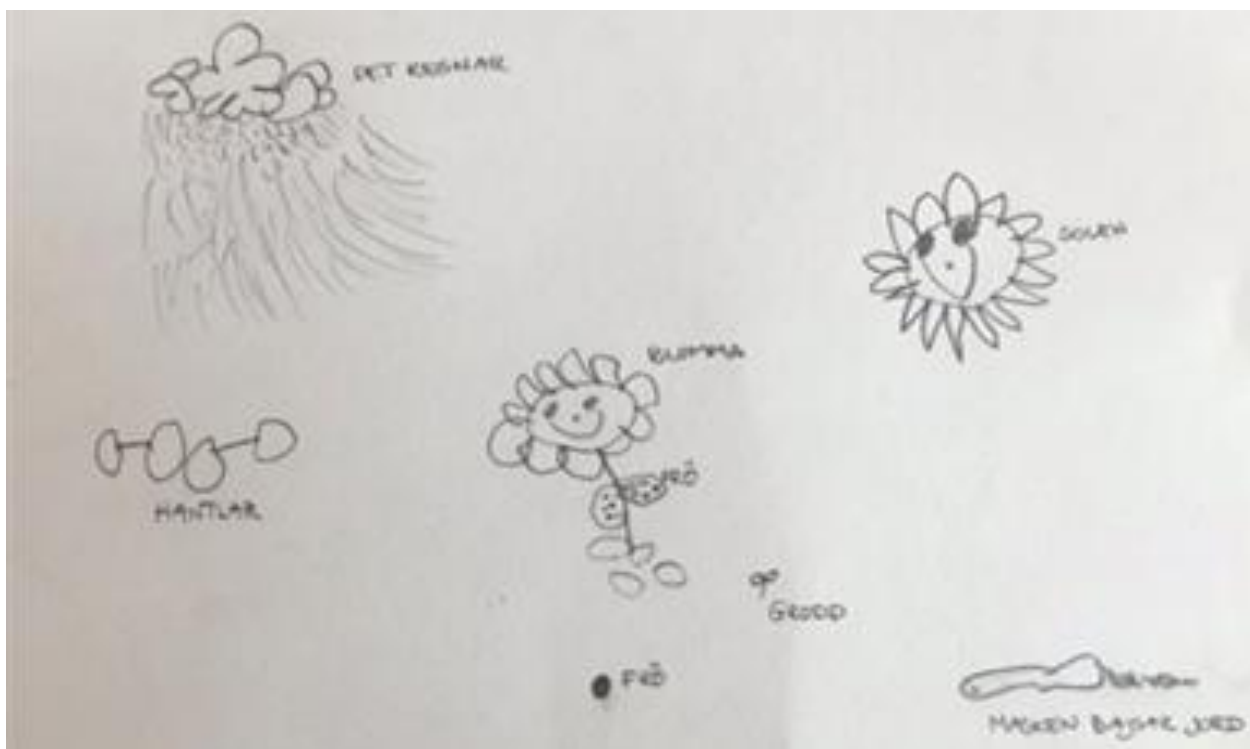
Kretslopp

Under hösten stod ett barn och tittade i "masken och fröet boken", barnet sa; **det här är ett kretslopp.**

Vi upplevde det intressant och ville ta vara på de tankarna. Vi startade upp vårterminen med att ställa frågor till barnen. Frågorna vi ställde var följande;

Vad finns det för olika kretslopp? Vad är en kolonilott? Vad ska man göra på kolonilotten?

Utifrån intervju svaren kunde vi tydligt se att barnen hade en förförståelse kring kolonilotten och vad man gör där. Barnen berättade att på kolonilotten kan man gräva, rensa, plantera, vattna och plantera blommor. Vi kunde också se i svaren att barnen inte hade några tankar om vad ett kretslopp är.

De flesta svarade med att ”de inte visste eller hade ingen aning”. Något som var intressant var att det barnet som tidigare pratat om kretslopp föregående termin när hon tittade på bilderna av masken och fröet ej gjorde samma koppling när vi ställde frågan vad ett kretslopp är. En reflektion kopplad till detta är om vi hade fått ett annat svar om vi använt bilderna på masken och fröet under intervjun.

”Förskolan ska ge förutsättningar för att varje enskilt barn ges möjlighet att utveckla en förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra (skolverket, 2018)

Vi mjukstartade vårt projekt kring kretslopp under de veckor då det var snö och mycket kallt. Vi gjorde experiment med vatten och is, vi pedagoger märkte att allt som har med vatten att göra är spännande för barnen. Vi pratade med barnen om vattnets kretslopp och även masken och fröets kretslopp.

Pedagogerna genomförde en teater om fröets kretslopp som en gemensam uppstart för båda grupperna på Diamanten.

Vi ser en stor vinning i att skapa en gemensam röd tråd att förankra till för att förstärka vi-känslan på Diamanten och hjälpa oss pedagoger att arbeta likvärdigt. Båda grupperna får en gemensam grund att stå på och som genomsyrar projektet.

Vi upplever att det blir tydligare för barnen och mer gemensamt för båda grupperna när vi har en gemensam uppstart som referens och utgångspunkt.

Den röda tråden binder ihop och håller samman.

Efter den gemensamma uppstarten fick barnen tänka fritt och reflektera kring teatern samt ”vad är ett kretslopp”. Vi pedagoger kunde se att barnen mindes olika saker från teatern. Det var spännande att se och höra vad de tagit till sig.

Några barn gjorde ett experiment med vattnets kretslopp. Där vi fyllde en zip-påse med färgat vatten som vi förslöt och tejpad upp på ett fönster. Under experimentet samtalade pedagogen med barnen kring ”var finns det vatten?” Svaren som kom fram var följande: **i sjöar, dammar, i vattenkranar, och i poolen.** Även hav nämndes och då var det ett barn som sa; **”havet smakar som svett och det som kommer från ögonen”** (pekade på ansiktet och visade det som rann ner). De experiment som varit synliga över tid, exempelvis vattnets kretslopp i zip-påse har varit mest framgångsrika. Det har varit som en levande dokumentation som finns kvar.

”Barnens lärande kan bli mångsidigt och sammanhängande...lockar till lek och aktivitet” (Lpfö 18, s.11)

Barnen var väldigt intresserade och beskådade vattenexperimentet tillsammans och reflekterade över vad som skulle ske med vattnet. Vi pedagoger fanns närvarande och kunde tillsammans med barnen uppmärksamma hur vattendropparna förflyttade sig.

”Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtroenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Förskolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet” (Lpfö 18, s 12).

Vi fortsatte att prata med barnen om att det finns olika sorters kretslopp. Barnen nämner att vi människor också är ett sorts kretslopp, **”vi äter bajsar och sen går det runt”**.

Vi pedagoger har uppmuntrat vårdnadshavarna (genom att sätta upp en lapp i tamburen) där de kan skriva och berätta om barnens tankar kring kretslopp. Några ord som skrevs ner var:

”Det går runt och runt”

”Det går runt, det kan vara vatten”

”Att det går runt som en cirkel som börjar om och om igen”

”Fågeln har ett kretslopp.”

Återvinning

Vidare i samtalen kommer barnen in på sopornas kretslopp och återvinning. Under våra promenader är barnen uppmärksammade på att det finns mycket skräp runtomkring i vår omgivning. Barnen har uttryckt att **”man inte ska slänga skräp i naturen”** och **”att det är farligt för djuren att äta skräp”**. Vi pedagoger uppmärksammade att barnen hade mycket förförståelse kring återvinning och att inte slänga i skräp i naturen. Utifrån detta började vi samtala med barnen kring vart olika sorters skräp ska slängas och sorteras. Vi tittade tillsammans på olika faktafilmer om sopsortering och återvinning.

”Utbildningen ska ta tillvara barnens egna erfarenheter, behov och det de visar intresse för. Men barnen ska också kontinuerligt utmanas vidare utifrån läroplanen genom att inspireras....och förbereda för fortsatt utbildning” (Lpfö 18, s.10)

På vår hemvist har vi sorteringspåsar i olika färger för att samla olika sorters material i. Barnen blev uppmärksamma på retursymbolerna som fanns på påsarna och såg likheten med pilarna som ofta används för att visa hur det går runt i ett kretslopp. Barnen upptäckte sedan retursymbolen i våra plastglas och på de stora containrarna på återvinningen.

”Arbetslaget ska skapa förutsättningar för barnen att lära känna sin närmiljö...och det dagliga livet.” (Lpfö 18, s.15)

För att stimulera barnens utforskande vidare kring återvinning valde vi pedagoger att introducera sopsamlarmonstren, som är ett pedagogiskt material framtaget för förskola och skola kring återvinning (Sopsamlarmonster | Hässleholm Miljö). Barnen har tagit till sig detta material och har lärt känna de olika monstren med deras namn och vad de gillar för sorts skräp.

"Förskolan ska ge varje barn förutsättning att utveckla förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling." (Lpfö 18)

I vår miljö finns de olika monstren både i form som ett sorteringsspel men även olika bilder och målarbilder. Arbetet med återvinning har kommit att gestaltats vid olika sammanhang exempelvis i ateljén och vid legobygge. Vid ett tillfälle satte ett barn upp ett ritpapper i ateljén, tittade på en bild på ett sopsamlarmonster och började med att skissa. Sen valde barnet flaskfärg och färglade bilden och skrev sen: **"här är Plastis"**. Barnet arbetade med bild och text under en längre tid.

Kolonilotten

Parallellt med arbetet kring återvinning har fokus även legat på kolonilotten, odling och plantering. Tillsammans med barnen har vi återkopplat kring vad som tidigare gjorts på kolonilotten exempelvis plantering utav olika blomsterlökar. Vi har gjort återkommande visiter på kolonilotten och följt vad som sker under de olika årstiderna. Vi har då använt oss av Ipad och bilder från höstterminen. Framåt vårkanten kunde vi följa hur blomsterlökarna började växa. Barnen jämförde de olika bladen med bilder vi tagit med oss från förskolan för att kunna identifiera vilka olika blommor som ska växa upp. Barnen fick sedan bearbeta sina intryck genom olika estetiska uttryckssätt i ateljén, exempelvis med att måla med flytande akvarell. Ena gruppen på Diamanten har följt en löks utveckling och hur den vuxit mellan de olika gångerna barnen varit där. Barnen använde ett mätband för att se lökens utveckling och dokumenterade sedan detta på förskolan, på vår berättarbild i projektrummet.

Under våren iordningsställdes fler pallkragar på vår kolonilott. Vid ett tillfälle diskuterade vi pedagoger tillsammans med barnen vad vi skulle kunna odla. Barnen gav många olika förslag såsom: gräslök, tomat, gurka, sallad och morötter. Utifrån detta cyklade en pedagog iväg med två barn till en närliggande handelsträdgård för att inhandla olika sorters fröer. Barnen som deltog i cykelturen visade stor glädje och återberättade för de andra barnen om deras besök på handelsträdgården.

Under de senaste veckorna innan projektavslut har vi gjort flera besök på kolonilotten, både barn och pedagoger har tillsammans rensat ogräs, plockat rabarber, sått fröer och samlat material till vårt insektshotell som tillkommit under våren. Under våra kolonilottsbesök kan vi pedagoger se att barnen är engagerade, intresserade och arbetsvilliga. Vi pedagoger ser vikten av att barnen får följa odlingsprocesserna via vår kolonilott.

Innan projektavslutet valde vi pedagoger att intervjua barnen ännu en gång kring vad ett kretslopp är, för att se hur deras tankar och förståelse har utvecklats under terminen. Nedan följer några olika svar från barnen.

"Blomman växer upp på sommaren och växer ner på vintern. Och växer upp på sommarn. Det växer upp och växer ner, växer upp och växer ner. Det går ganska långsamt och växa upp."

"När det är vatten i sjön och solen tar värmen på vattnet då åker vattnet uppåt till solen och sen till molnen och sen börjar det regna ner och då blir det runt, runt och runt för evigt som ett kretslopp."

"Masken och fröet hjälper varandra om och om igen. När masken bajsar jord då blir fröet glad och när fröet tappar löv då kan masken äta och de blir jord."

"Vattnet kommer ner och ångan åker upp och då blir molnen tunga och så ramlar de ner."

"Masken äter jord till blomman och blomman ger nya blad till masken."

Utifrån intervjusvaren och spontana samtal, där barnen delger sina tankar, kan vi pedagoger se att en utveckling och lärande har skett under läsåret. Vi ser att barnen fått en djupare förståelse kring olika kretslopp, djur, natur och kolonilotten. Vi tar med oss frågor som barnen ställt till oss under projektets gång, där vi ser att de har många djupare funderingar kring människans påverkan på naturen (Ex nedskräpning, "varför ska det tas ner skog?" "varför behövs insektshotell?" "Vem förändrar miljön?"). Nu fortsätter årets projekt in i nästa läsår och vi kan fördjupa oss i dessa områden ytterligare.

Pedagogernas processer

Pedagogerna har använt sig av erfarenheter som vi vet varit vinnande koncept. Exempelvis storsamlingarna med hela huset, det knyter ihop projektet i hela huset och det finns återkommande karaktärer.

När vi startade upp våren med berättarpåsen visste vi att det var något som engagerar barn och vårdnadshavare. Pedagogerna introducerade berättarpåsen med att visa hur det kan gå till men på lite olika sätt. Vi såg till att de barn som började hade gjort det tidigare och kunde vara ett bra exempel.

I början på ett projekt är omfånget av frågor stort för att senare kunna smalna av det.

I slutet på höstterminen hörde vi ett barn nämna ordet kretslopp. Detta fångade vi upp och funderade på om vi kunde jobba vidare med detta under våren. Vi tyckte kretslopp passade bra ihop med kolonilotten och vårt projekt. Detta blev en fokusfråga under våren, vad är ett kretslopp? Barnen har visat ett stort intresse och vetgirighet för olika kretslopp vilket har känts meningsfullt för oss pedagoger.

Här kan vi se hur vi pedagoger har kommit långt med att lyssna in barnen och våga smalna av projektet. Eftersom vi vet att storsamlingarna är bra tog vi pedagoger med oss detta in till vår hemvist. Vi pedagoger gjorde en teater för barnen i båda grupperna som handlade om masken och fröets kretslopp.

Detta leder även till en gemensam grund på hemvisten även om man går åt olika håll.

Läslýftet med inriktning matematik har även detta år ingått i vårt projekt på ett naturligt sätt. I den dagliga undervisningen har vi vävt in matematik, både planerat och spontant, samt i våra miljöer. Måta, former, geometri, mönster m fl har varit en del av vår utbildning.

Under vårtermin har pedagogernas planering för verksamheten sett lite olika ut. Skatternas pedagoger har ansvarat för planeringen, samlingen och aktiviteter var sin vecka. Juvelernas pedagoger har på reflektionen gjort en tydlig planering för veckan. Vad gör vi och vem ansvarar. Vi ser att detta har varit en stor vinning för både pedagoger och barn när vi pedagoger har en väl planerad verksamhet. Våra hjärnor får vila mer och vi slipper prata och planera bland barnen.

I höstas hade vi blandade åldrar i våra grupper. Vi pedagoger såg att detta var bra för barnen, de äldre kunde lära och hjälpa de yngre. Men för att förenkla de äldsta barnens förberedelser inför skolan gjorde vi om grupperna under våren och sexåringarna blev en egen grupp. Vi pedagoger kunde lägga undervisningen på lite mer jämn nivå. Vi kan även se att nya barn tagit mer plats i den andra gruppen, där de äldre tidigare var de som drog projektet vidare.

Sammanfattning

Intryck uttryck avtryck – barns relation till omvärlden

Vårt syfte att utforska omvärlden för en hållbar framtid i ett lustfyllt lärande.

Genom karaktärerna fröet och masken har vi upplevt och utforskat projektet tillsammans. Storsamlingarna har fångat upp projektet och gett inspiration och näring framåt. Det som är viktigt och intressant för barnen fångas upp och arbetas vidare med och blir en omsorgsfull pedagogik. Vi ser att det har skapat en glädje, gemenskap, en gemensam förståelse för alla. Vi blandar igenkänning och nya utmaningar i vårt arbetssätt. Projektet har gett rika möjligheter att gå emellan fantasi och verklighet/fakta. Vi skapar lekvärldar och miljöer utifrån projektet. Barnen är med och påverkar innehållet genom att vara med eller att vi läser av och tolkar deras intresse. Digitala verktyg används för att skapa dessa lekvärldar och utforskande miljöer. Genom hela projektet har läslyftet, med inriktning matematik inspirerat både miljöer och aktiviteter. Vi tar med barnens erfarenheter från ”ute till in” och från ”in till ut”. Vi använder oss av omvärlden på olika sätt och tar med oss barnens upplevelser, upptäckter och intryck till utbildningen.

Med hjälp av olika kommunikativa och skapande uttryckssätt har barnen kunnat erbjudas olika vägar in i projektet. ”Vad ska det bli” och ”hur känns det”, är frågor som barnen ställt sig. För att projektet ska få en fördjupning har även vi ställt oss fokusfrågor. Vi ser att det är en framgång i vårt pedagogiska arbete.

Barnen möter omvärlden med frågor. Dessa frågor är kopplade till processer i vårt eget utforskande kring växande och förändringar i naturen. Även vårdnadshavare har haft möjlighet att vara delaktiga i processen genom ett interaktivt föräldramöte på kolonilotten. Efter det har de kunnat följa projektet via lärplattformen.

Dokumentationen i miljöerna spelar en viktig roll för att barnen ska kunna återkoppla, kommunicera och reflektera över det de är med om. Barnen äger och använder dokumentationen. I barnens möte med dokumentationerna kan vi få syn på deras förändrade kunnande. Vi låter processer ta tid.

Referenslista

Appelquist J, Marken H (2019) *Göra demokrati – projekterande arbete med förskolans yngsta* Lärarförlaget

Edlund L, (2020) *De yngsta barnen och undervisningen* Lärarförlaget

Guldkusten Bikupan Fröhuset Östersund *Hoppfulla berättelser – ett hållbart lärande* Reggio Emilia institutet

Skolverket (2018) *Läroplan för förskolan Lpfö 18* Stockholm Skolverket

VATTNETS KRETSLOPP

Kretslopp -

Det går runt.

SOLEN SKINER
MED SINA STRÅLAR

Ånga

Molnet släpper
ut vatten
till jorden
är det kallt blir
det snö och is

molnet

Från bladen stiger
ångan upp

Marken/blommorna
behöver
vatten för att växa

Masken kryper i jorden

Dinosaurierna har druckit samma vatten!

Skal, Tana, Skid, Elwin